

in saporibus, ergo dulce ei respondet, ut simplex, quid enim suauius esse potest in utroque genere. At pinguis, qualis in carnibus & ouis bene preparatis ad diapente refertur, est enim & ipse suauissimus post dulce, atque in suo genere perfectus, diatessaron verò optimè salso conuenit. Hic enim per se improbus est & insuauis, sicut etiam sapor salso est, diatessaron autem cum diapente perficit diapason, & cum diapaso inutile est, & discordat, ita sapor salso cum pingui, summam delectationem affert: cum dulci ad eò parum congruit, ut melius societur cum amaro, velut in oliuis bene salso. Ergo salso sapor cum diatessaro ad vnguem congruit rursus semiditonum cum insipido, & astringens cum ditono conueniunt ad vnguem, nam vterque non illepidus, & cum dulci conuenit, ita semiditonum & ditonus cum diapaso conso conueniunt, vterque etià horum saporum parum mouet sensum, & inter se sunt quasi similes quod ditono accidit & semiditono, sed & neuter horum cum pingui conuenit, neque ditonus aut semiditonum cum diapente congruit, discordat enim hæc compositio non parum. Rursus & in hoc similes sunt quod diatessaron cum ditono & semiditono plurimum conuenit, ita & insipidum, & astringens cum salso bellè conueniunt. Diatessaron enim cum ditono sextam efficit maiorem, & cum semiditono minorem quæ vtrique consonant, non tamen plus suauis per se sunt, quod dulci & pingui careant, ut nec sexta maior aut minor, quod neque diapason perficiat neque diapente: Acris autem sapor sexta maiori similis est, acidus minori: mutuo conueniunt cum insipido acris, & cum astringente acidus, quemadmodum & sexta maior cum semiditono, & minor cum ditono copulatur perficientes diapason: sed minus suauis, quia abest diapente ibi, quia abest pingue: austerum verò cum acris moderato conuenit, propterea bene vterque cum insipido iungitur, vnde illud Epigrammatici:

Vt sapiant faturæ fabrorum pandia betæ.

O quam sæpe petet vina piperque coquus.

Piper enim acre est, & vinum austerum est. Et iusta querela Ciceronis in Epistolis familiaribus, qui à maluis fatetur se victum, ut deciderit in lienteriam: conueniunt ambo hi saporibus cum dulci & pingui, velut & vtraque sexta maior & maior cum diapason & diapente, at neuter cum salso nam neque diatessaron cum sexta maiore vel minore iungi potest. Amarus autem sapor tono persimilis est dissonus enim per se est semper, & amarus per se odiosus tonus origo est omnium consonantiarum, ita omnes fructus, seu dulces seu astringentes, seu acidi, seu acres prius amari sunt: tonus præterea nulla cum consonantia peius coit quam cum diapaso, ita neque amarus sapor infelicius iungitur quam cum dulci, amarus quoque sapor cum nullo magis conuenit quam cum salso, ita tonus additus diatessaro, perficit diapente dulcissimam consonantiam, ut multi oliuas bene salso præterierint fœlianus: tantum conuenit salso cum amaro, amarus, quoque sapor leuis non abhorret à pingui, deterior tamen aliquanto efficit, ut intortis ex

Tom. IV.

absynthio ouis & caseo, atque in viribus in quibus coma absynthij incocta fuit parum, degenerat tamen sapor ille à pingui: ita tono addito ad diapente fit sexta maior, non adeò suauis ut diapente, attamen non prorsus insuauis. Similiter si tonus addatur ad semiditonum aut ad ditonum ex altero fit diatessaron, qui non concordat ex reliquo tritonum omnium asperrimus. Ergo cum idem fiat coniuncto amaro cum insipido, ac deterius cum astringente, velut in acerbis glandibus, quibus nihil tristius gustari potest. Manifestum est igitur optimè conuenire hanc saporum diuisionem cum musica proportione.

Cumque sapores ex septem planetis pendunt manifestè, Saturnus enim habet astringens, quoniam frigidus est & siccus. Iupiter pingue contraria ratione, & quoniam hic suauis est, ille tristis, acris & austerum conueniunt soli, apparetque in eis vis maxima ad spiritum vitalem confirmandum, viresque omnes adauget, velut & Sol. Venus habet dulce: demonstratione hoc non indiget. Mars salsum & cum peruersè dispositus est, amarum. Luna insipidum. Mercurius acidum, etenim frigida est & humida Luna, & Mercurius tenuitatem quandam habet cum temperamento moderato, cuiusmodi fermè est acidus sapor, quantum ad frigiditatem declinet, parum enim habet virium Mercurius quod minima sit stellarum, ut supra docuimus. Huiusmodi ergo ratione considerata Luna ad semiditonum pertinebit Mercurius ad sextam minorem, Sol ad sextam maiorem, Mars ad retrachordum. Saturnus ad ditonum, Iupiter ad diapente, Venus ad diapason, vnde plena illius dona vulgaris felicitatis opum honoris amoris & voluptatis, post quem est Iupiter, ut sine his duobus omnino nulla possit esse felicitas.

Sed & in circulo signiferi aliquam musica proportio habebit rationem: diapason enim erit & totius ad dimidium, & besis ad trientem, & dimidij ad quadrantem, & trientis ad sextantem, diapente autem totius circuli ad bessem, & dodrantis ad dimidium, & dimidij ad trientem, & quadrantis ad sextantem, diatessaron autem totius circuli ad dodrantem, & besis ad dimidium, & trientis ad quadrantem: itaque in hoc solo cum Ptolemæo concordamus, in reliquis duobus nescio qua ratione Ptolemæus omiserit vnam coniugationem, nam cum essent quatuor in diapason & diapente, tres tantum numerauit. Reliquas autem quatuor per integra signa numerare licebit, ad rationem, tamen aspectuum deducere non possumus, propterea efficaciam quandam habent etiam signorum mutationes, sed harmoniam non perficiunt, nam & si sumamus sexquiquartam & sexquiquintam, ut in his sexquialteram, seu diapente constituamus, aut tria aut sex signa accipere oportebit: vtrunque fuerit, reliqua pars ad diatessaron pertinere minimè potest: quomobrem conuenientius esset meo iudicio, ut totus circulus non ad diapason, velut Ptolemæus, referretur sed potius ad diapason diapente: ita enim constitutis quatuor, quinque, sex, duodecimque numeris, constaret

A A a

tot.